

Fransk presselovgivning.

Av overrettssakfører EGIL HAXTHOW.

Fransk presse har ord på seg for å være temmelig sterkt sensasjonspreget. Går man tilbake i historien, vil man finne at det var franske pressemenn som, sammen med amerikanske, la grunnen til den form for journalistikk, som kort går ut på å sette til side alle gode og edle forsett om å oppdra leserne og i stedet skrive om det folk interesserer seg for. Dette måtte igjen føre til en temmelig radikal omlegging i stoff-valg og anlegg i det hele, etter som størsteparten av det lesende publikum ikke interesserer seg for politikk, kunst og sosiale spørsmål, som til da utgjorde tyngdepunktet av stoffet, men først og fremst for å bli adspredt. Det er en underlig og lite tiltalende side ved menneskenaturen at den finner stor underholdning i å høre om medmenneskers ulykke, mindre i å høre om deres lykke. Beretninger fra livets skyggeside opptar oss sterkt, det som hender på solsiden har vi mindre interesse for. Resepten for den pressen som ikke ønsket annet enn å underholde sine lesere var derfor enkel: å trekke individet inn i søkelyset, krydre stoffet med pikante detaljer om mord, voldtekt og selvmord.

Franske avislesere er sikkert hverken bedre eller verre enn andre, men man må ha lov til å si at pressen har lagt an på å tilfredsstille deres behov for underholdning i langt sterkere grad enn tilfellet er i de skandinaviske land. Når man for eksempel finner kvinner som har vært utsatt for voldtekt på førstesiden, med bilde og fullt navn og adresse under, vil vel de fleste nordiske avislesere si at grensen for anstendig presseskikk forlengst er overskredet. Alle franske aviser er ikke like hensynsløse, men man gjør uvegerlig den iakttagelse at det er de avisene som er verst, som har de største opplagene.

Skyldes så denne beklagelige tilstand i den franske presse at pressens virksomhet er utilstrekkelig lovregulert? Merkelig nok er forholdet snarere motsatt. Det gis vel i det hele tatt få land, hvor alle mulige forhold og spørsmål er til de grader underkastet lovbestemmelser som de er i Frankrike. Pressen, — med alle de interessemotsetninger den reiser, — er i så henseende intet unntak. Mangelen er imidlertid at franske lover har en egen evne til ikke å bli anvendt. I Norge kan man vel si at avisene for en stor del selv, innenfor begrepet „god presseskikk“, forsøker å finne fram til noenlunde felles retningslinjer. Etter en stilltiende avtale norske aviser imellom omtales for eksempel selvmord bare i rent spesielle tilfeller, et prinsipp som ikke følger direkte av loven. I Frankrike har den detaljerte lovgivning hindret slike avtalers oppståelse, og avisene, som for en stor del synes å ha fått begrepet

„pressefrihet“ i vrangstrupen, konsentrerer seg isteden om å finne ut hvordan loven best skal kunne omgås.

Den omstendighet at den franske presseloven for en stor del er blitt stående til pynt forhindrer imidlertid ikke at den på mange måter er et interessant verk, kanskje særlig fordi den opptar i seg nesten hele ærekrenkelseslovgivningen. Loven, som er blitt forandret atskillige ganger etter at den ble gitt i 1881, gir i det hele detaljerte regler om det strafferettslige ansvar for „forbrytelser og forseelser, begått av pressen eller ved enhver annen form for offentliggjørelse“. De bestemmelser, som i første rekke tar sikte på å ramme det vi kaller „sensasjonsjournalistikken“, er reglene om ærekrenkelser og omtale av kriminalsaker.

Hovedregelen om *ærekrenkelser* inneholdes i presselovens artikkel 29. Loven lager et prinsipielt skille mellom to ærekrenkelsesformer, — „diffamations“ på den ene side og „injures“ på den annen. Dette skillet, som er av stor betydning, er også tillagt vekt for straffutmålingen. Mens straffen for „injures“ ligger mellom 5 og 60 dagers fengsel og/eller fra 5.000 til 2 millioner francs i bot, er rammen for „diffamations“ lagt høyere, henholdsvis fra 5 dager til 6 måneders fengsel og/eller fra 5.000 til 10 millioner francs i bot. (Ærekrenkelser som ikke fremsettes offentlig, faller forståelig nok utenfor presseloven. Av systematiske grunner er bestemmelsene om disse inntatt i Code Pénal (art. 471), — de er forøvrig belagt med en vesentlig lavere straff).

I prinsippet er forskjellen mellom „diffamation“ og „injure“ klar. For at det skal foreligge en „diffamation“ må ærekrenkelsen *innebære en beskyldning om et visst ærekrenkende faktum, som etter sin natur kan gjøres til gjenstand for bevis og motbevis*. (En annen sak er at dette bevis, som det senere skal vises, av loven ikke alltid tillates ført). En grense kan selvfølgelig ikke settes fast etter denne definisjonen, fordi et uttrykk i en gitt sammenheng kan innebære beskyldningen om et bestemt faktum, mens den i en annen bare vil bli fornærmende i sin form. Å kalle en mann en „straffange“ ville for eksempel etter fransk rett bare bli en „diffamation“ hvis mannen faktisk hadde en kriminell fortid.

Belingelsen om at det ærekrenkende faktum, for at det skal foreligge en „diffamation“, må kunne gjøres til gjenstand for bevis og motbevis er ellers noe som ikke kan utledes direkte av lovens ordlyd. „Enhver ytring eller beskyldning“, heter det her, „som skader æren eller anseelsen til den person, overfor hvem den blir fremsatt, er en „diffamation“.“ Videre: „alle fornærmende uttrykk, foraktfulle vendinger eller ukvemsord som ikke innebærer beskyldningen om noe faktum, er en „injure“. Etter dette er det naturlig å oversette „diffamation“ med „ærekrenkende beskyldning“, mens det på den annen side er vanskelig å

finne noen oversettelse av „injure“, det faller jo ikke sammen med vårt „injurie“ og omfatter mere enn vårt „skjellsord“.

Fransk rettspraksis viser at man er tilbøyelig til å fortolke „injure“-begrepet temmelig vidt. Eksempelvis er uttrykk som „renégat“, „voleur de familles“, „faux témoin“, „mouchard“ (tyster, angiver), „fasciste“ og „manquer de courage“ alle blitt ansett som „injures“, til tross for at de tar sikte på ganske bestemte fakta, en kan nesten si, likegyldig i hvilken sammenheng de blir fremsatt. Mere naturlig er det at uttrykkene „animal“, „cochon“, „misérable“, „canaille“, „insolent“, „escroc“ og „imbécile“ er blitt henført til samme kategori.

Hvor langt går så den ære og anseelse som loven vil beskytte?

Svaret er selvfølgelig at dette avhenger av den oppfatning man i vedkommende land har av æresbegrepet. Litt fremmed for oss er det for eksempel at det etter fransk tenkemåte aldri er blitt ansett som noe ærekrenkende å begå selvmord, og offentliggjørelse av selvmord og selvmordsforsøk med vedkommendes navn, adresse og privatliv hører da også med til de franske avisenes beste leseragn.

Noe eiendommelig er det ellers at franske domstoler har vist seg tilbøyelig til å ville begrense ansvaret for uttrykk som berører andres *intellektuelle* ære og reagerer atskillig sterkere overfor dem som går på den *moraliske* ære løs. I en dom fra 1923 fastslås at det ikke er noe ærekrenkende i å bli beskyldt for å „ha mistet fornuften“ („perdu la raison“), mens en eldre dom på den annen side gir uttrykk for at setningen „N. N. har neglisjert sine sønnlige plikter til lydighet overfor foreldrene“ rammes av presselovens ærekrenkelsesbestemmelser, som ærekrenkende beskyldning.

Til straffellelse etter æreskrenkelsesbestemmelsene kreves i subjektiv henseende „l'intention de nuire“. „Intention“ betyr jo egentlig hensikt, men det er ikke hensikt i juridisk forstand det tas sikte på, alminnelig strafferettslig forsett er nok, med andre ord forsett med hensyn til å skade. Man står her overfor det som i fransk rett kalles „presomption simple“, det vil si at det straffebetingende forsett er presumert, slik at injurianten, i og med at uttrykket er ærekrenkende, antas å ha vært klar over hvilke skadelige følger ytringene kunne få for fornærmede. Det blir således hans sak å motbevise presumpsjonen, og det er her ikke nok at han godtgjør at han ikke har handlet i bevisstheten om mulige konsekvenser, han må også bevise at han har handlet av aktverdige grunner. Det er med andre ord *ikke et negativt*, men *et positivt* bevis han må føre.

Injuriantens tro på beskyldningens sannhet fritar ikke for straff. En dom fra 1925 gir uttrykk for at det må stilles strenge krav til avisene om undersøkelse av nyheters riktighet og at det

kan være grunnlag for straffansvar når dette kravet blir neglisjert, selv om det ikke foreligger noen „intention de nuire“.

I *reglene om sannhetsbevis* har skillet mellom ærekrenkende beskyldninger og „injures“ avgjørende betydning. De siste kan nemlig *aldri gjøres til gjenstand for sannhetsbevis*, da dette ansees utelukket, alene av den grunn at „injures“ ikke innebærer beskyldning om noe bestemt faktum.

For de ærekrenkende beskyldninger er den formelle hovedregel at sannhetsbevis tillates ført, og at bevis for beskyldningens sannhet fritar for straff. Før 1944 var hovedregelen den motsatte, idet loven uttrykkelig regnet opp de tilfeller hvor det skulle gis adgang til å føre sannhetsbevis. (Dette gjaldt hovedsaklig beskyldninger mot folk i offentlige stillinger, mot hæren, flåten eller stats-administrationen og mot direktører i industrielle, kommersielle og finansielle bedrifter). Ved en forordning av 1944 er regelen endret slik:

„Bevis for beskyldningens sannhet kan alltid føres, med min-mindre beskyldningen:

- a. angår vedkommendes privatliv,
- b. refererer seg til hendelser, som ligger mere enn ti år tilbake i tiden eller
- c. refererer seg til en kriminell handling som er foreldet, overfor hvilken det er gitt amnesti, eller som har resultert i en dom, som senere er blitt utslettet ved æresoppreisning eller revisjon.“

Fransk lov begrenser altså adgangen til å føre sannhetsbevis i større grad enn vår, og de regler den trekker opp er i høy grad egnet til å gjøre dommerens oppgaver i ærekrenkelsessaker enklere. Man slipper en lang og ørkesløs vitneførsel om berettigelsen av ulne injurier, som gjerne trekker med seg at det blir ført et regiment av vitner fra begge parter, fordi ingen av dem, ofte heller ikke dommeren, vet hva som egentlig skal bevises.

Nå har dessverre franske domstoler ikke tatt regelen om sannhetsbevis særlig høytidelig. Man har atskillige dommer som fastslår at når sannhetsbevis er forbudt, er *lovens hensikt bare å gjøre det klart at beskyldningene i disse tilfeller er straffbare uten hensyn til sin sannhet* (jfr. den norske straffelovs § 249 nr. 2). Det er, sies det i dommene „ikke sagt noe om hvorvidt sannhetsbevis kan ha betydning for graden av straffeskyld og dermed for straffeutmålingen“. En slik fortolkning står helt åpenbart i strid med lovens ordlyd, men har ikke dessto mindre blitt den fremherskende i alle saker om ærekrenkende beskyldninger. Sannhetsbevis tillates ført i langt større utstrekning enn loven gir direkte anvisning på og tillegges vekt i strafformildende retning

når injurianten klarer å føre beviset. Det har også betydning at presseloven ikke innholder noen regel som svarer til den norske straffelovs § 249 nr. 5, — injurianten kan derfor alltid føre bevis for sin gode tro. Men diskulperende er ikke dette beviset uten videre, — som nevnt pålegges det av domstolene en meget streng undersøkelsesplikt, og artikkel 29 sier forøvrig uttrykkelig at en ærekrenkende beskyldning er straffbar, selv om den fremsettes under forbehold.

*

Hovedbestemmelsene om *omtale av kriminalsaker* inneholdes i presselovens artikkel 38 og lyder slik: „Den som offentliggjør tiltaledokumenter eller andre dokumenter vedrørende straffesaker før de er blitt lest opp i offentlig rettsmøte, straffes med bøter fra 6.000 til 120.000 francs. Samme straff er anvendelig overfor den som, ved hjelp av fotografier, tegninger eller portretter, foretar offentliggjørelser, som har til formål, helt eller delvis å rekonstruere omstendighetene ved de forbrytelser eller forseelser, som omtales i avdelingene 1, 2, 3 og 4, kapitel 1, 3. bok, 1. avsnitt i Code pénal.“

Loven rammer alle dokumenter av rettslig art, såsom politirapporter, sakkyndiges uttalelser, forhørsrettsbøker og tiltalebeslutninger. Derimot faller for eksempel privatbrev, som er fremkommet under etterforskningen, utenfor.

Pressen har fra første stund gått inn for å ta loven på ordet, hverken mere eller mindre, og domstolene har ikke gjort noe for å hindre denne utviklingen. Det er nå en helt anerkjent praksis at avisene kan gi alle de opplysninger som er fremkommet under saken, forutsatt at de *ikke offentliggjøres som rettslige dokumenter*. Innholdet av en tiltalebeslutning kan for eksempel godt offentliggjøres før denne er lest opp, forutsatt at avisen ikke gir den tiltalebeslutnings *form*.

Ingen regel kunne passe pressen bedre. I virkeligheten er det jo anerkjent at alle rettslige dokumenter er kjedelige, at man må gi dem en lettere form for at de skal interessere den alminnelige leser. Den journalistiske bearbeidelse av stoffet er med andre ord noe som tvinger seg frem av seg selv, og artikkel 38, slik den er blitt fortolket, er blitt temmelig overflødig.

Det er å merke at prinsippet om offentliggjørelse fra straffesaker på etterforskningsstadiet er undergitt den begrensning at pressen ikke kan bringe selvstendige kommentarer, som kan være egnet til å lede mistanken i bestemt retning. Selv om denne begrensningen innebærer en fullt anerkjent (men kanskje noe søkt) fortolkning av artikkel 38, tar avisene i praksis mindre hensyn til det, noe som igjen tyder på at påtalemyndigheten ikke følger dem med noe særlig årvåkent øye.

Heller ikke når det gjelder bestemmelsen om adgangen til å

bringe fotografier etc. „fra omstendighetene ved en forbrytelse“ (artikkel 38, 2. ledd) har pressen vist seg særlig lovlydig. De kriminalsaker det siktes til er de som i realiteten har den største nyhetsmessige, eller om man vil sensasjonsmessige, verdi, for avisene, nemlig mord, sedelighetsforbrytelser, trusler og legems-krenkelser, og bestemmelsen tar ellers sikte, ikke bare på såkalte fotografier „of action“, men også bilder av forbryter, offer, gjerningssted og mordvåpen. Så langt fra å være utelukket fra spaltene florerer dette billedstoffet daglig på førstesiden i avisene, og det later til at de har fått hevd på å overtre presselovens bestemmelser også på dette punkt.

Under hovedforhandlingen er, som hos oss, hovedregelen den at det er adgang til pressereferat, men de absolutte unntakene er flere i Frankrike. Hva straffesaker angår bestemmer artikkel 39 at referat fra saker mot mindreårige og saker som gjelder forbrytelser mot statens sikkerhet alltid er forbudt, og det kan dessuten nevnes at det knytter seg et tilsvarende forbud til referat fra skilsmisse-, separasjons- og farskapssaker. Referat fra ærekrenkelsessaker var like til det siste absolutt forbudt. Loven gir også den mere selvfulgelige bestemmelse at det ikke må gis referat fra domskonferanser. (Faktisk kunne vel et slikt referat i Frankrike være atskillig interessantere enn i Norge, ettersom mindretallet i en fransk domstol ikke skriver særskilt votum eller på noen måte lar sin dissens få uttrykk i dommen. En fransk dom fremtrer derfor alltid utad som om den var avgitt enstemmig).

Mens vår domstollovs § 131 gir dommeren adgang til å nedlegge referatforbud i alle saker „hvor offentlig gjengivelse vil kunne ha skadelig innvirkning på opplysningen eller på dømmelsen av saken“ gir presseloven den franske dommer bare slik adgang i sivile saker. Bortsett fra de absolutte forbud som loven selv regner opp er altså referat fra straffesaker alltid tillatt.

Også på dette område har pressen satt seg ut over lovens forskrifter. Spesielt i ærekrenkelsessaker har pressen i praksis alltid, og ofte med domstolens samtykke, gitt referat når det knyttes seg særlige nasjonale eller internasjonale interesser til saken. Man vil for eksempel huske at det store injurie-oppgjøret mellom Kravchenko og den kommunist-orienterte „Lettres Françaises“ gikk for åpne dører med adgang til referat, og man må i det hele tatt kunne si at det avhang av dommeren i den enkelte sak om de absolutte forbud mot referat skulle håndheves eller ikke. Dette faktum ga omsider, i mars måned 1953, støtet til en lovforandring, hvoretter referat fra ærekrenkelsessaker bare er forbudt i de tilfeller hvor sannhetsbevis er utelukket etter loven.

Den franske presseloven har ellers uttrykkelig fastslått at korrekte rettsreferater, når det ikke er nedlagt referatforbud, aldri kan gi grunnlag for ærekrenkelsessøksmål, idet man anser det

helt urimelig med noe injurie-ansvar i et slikt tilfelle. Som kjent har man ingen tilsvarende regel i norsk rett.

Etterat saken er tatt opp til doms er den franske presses frihet så å si absolutt. Noen regel om „Contempt of Court“ kjenner fransk rett ikke. Når forhandlingene er avsluttet, kan derfor avisene fritt gi sin mening om skyldspørsmålet til kjenne, noe som dessverre i noen grad synes å påvirke domstolenes avgjørelser.

*

Spørsmålet om påtaleretten er i den franske presselov løst slik at det prinsipielt er påtalemyndigheten (le Ministère Public) som må reise saken. Ved ærekrenkelsessaker er det imidlertid annerledes, — fornærmede må her alltid ta det første skritt, men det står til le Ministère Public å avgjøre om offentlig straffesak skal reises. Derimot har fornærmede alltid adgang til å reise subsidiært privat straffesak slik som i Norge.

*

Foreligger det et pressedelikt, har fornærmede også adgang til å kreve erstatning for den skade som er blitt ham påført. Reglene bygger her helt på de alminnelige erstatningsbestemmelser som er fastsatt i artikkel 1382—1383 i Code Civil. Art. 1382 sier at „enhver handling, som påfører en annen en skade, forplikter den, ved hvis feil den er oppstått, til å erstatte den“, — loven bruker ordet „feil“ i betydningen „forsettlig skadetilføyelse“. Art. 1383 gir tilsvarende bestemmelser overfor den som forvolder skade ved uaktsomhet.

Under begrepet „skade“ hører, i langt større utstrekning enn i Norge, den ikke-økonomiske. Til gjengjeld blir erstatningen her gjerne satt meget lavt, fortrinsvis til den symbolske ene franc, som skal gi uttrykk for at slik skade på den ene side beskyttes av retten, på den annen side ikke kan vurderes i penger.

Denne tendens hos domstolene viser seg kanskje særlig i pressesaker, og man kan ikke si at frykten for å bli påført et sivilrettslig ansvar har virket skremmende på avisene i deres virksomhet, selv om jo dette ansvar også i fransk rett rekker lenger enn det strafferettslige.

Betegnende for situasjonen er den kjente franske advokat Maurice Garcon's utfall i en rettssak mot de latterlige erstatningsfastsettelsene: „Hvis dere ikke idømmer avisen et erstatningsansvar som virker prohibitivt, hvis dere ikke gir den inntrykk av at den for fremtiden kan risikere noe, da beskytter dere ikke individets ære.“

Mange franske advokater har forsøkt å påberope seg lignende argumenter — og for døde ører.

*

Når det gjelder ansvaret for pressedeliktene viser fransk rett en såpass merkelig utvikling at det skulle være av interesse å kaste et lite historisk tilbakeblikk.

Det opprinnelige prinsipp var at ethvert straffansvar påhvilde bestyreren („le gérant“). For å sikre seg at bestyreren, og dermed avisen, kunne klare et eventuelt økonomisk ansvar krevde man at han stilte garanti. Likeledes ble han pålagt den daglige ledelse og overoppsynet med avisen.

Så lenge bestyreren hadde, — eller ihvertfall skulle ha, — en viss befatning med avisens styre og stell var det for såvidt ikke noe å si på systemet, men etterhvert sank hans reelle betydning faretruende, og han gikk over til å bli en slags gallionsfigur. I 1871 ble kravet om at bestyreren skulle stille sikkerhet oppgitt, og 10 år senere gikk forskriftene om at han skulle ha den daglige ledelse samme veien. Fra nå av var den franske avisbestyrer ikke annet enn en legalisert syndebuk, som det ikke krevdes andre kvalifikasjoner av enn at han var villig til å ta seg en tur i fengslet nå og da.

Situasjonen ble på denne måten paradisk: Når en avis ble dømt for et pressedelikt, var det alltid den arme bestyrer det gikk ut over, og man sjenerte seg ikke for å sende ham bak gitteret, selv om det var åpenbart at han var uten enhver befatning med skriverierne, ja, selv om han ikke hadde begrep om hva som sto i den avisen han „bestyrte“. „Le gérant“ kom på denne måten til å svare omtrent til den tyske „Sitzredakteur“ som vi kjenner fra før første verdenskrig, og hans eneste redning var om han kunne bevise at han ikke *kunne* ha oppfattet artikkelens ærekrenkende karakter, jfr. regelen i den norske straffelovs § 322, 2. ledd.

I 1944 kom en forordning, som endelig gjorde slutt på denne beklagelige farsen i fransk presserett. Ansvaret er heretter lagt over på direktøren, i de tilfeller han er eier av avisen eller har majoriteten av aksjene. I motsatt fall påhviler det avisens representantskap. Det strafferettslige ansvar er med andre ord heretter pålagt dem som har en viss økonomisk og faktisk tilknytning til vedkommende avis. (Når det gjelder publikasjoner av ikke-periodisk art, er det forleggeren som har ansvaret).

Man vil ikke kunne forstå den store vekt franskmennene har lagt på å fastslå hvem som er den ansvarlige utgiver hvis man ikke tar i betraktning at man i fransk rett alltid har ansett *selve utgivelsen* som det ansvarsstiftende moment. Det ligger derfor i tråd med fransk rettsoppfatning at *presseloven legger det prinsipale ansvar på utgiveren* (direktøren, representantskapet). Hans ansvar er absolutt, — såfremt det finnes noen ansvarlig utgiver, vil man kunne straffe ham. Etter forandringen i 1944 er det antagelig strafferettslig grunnlag for å ramme utgiveren, selv om han kan godtgjøre at det ingen uaktsomhet kan legges ham til last. Ansvaret går derfor lengere enn det gjorde før lovendringen.

Det er bare når det ikke er noen ansvarlig utgiver at *forfatteren* (journalisten) kan stilles til ansvar som hovedmann. Hvis man heller ikke finner forfatteren, er det trykkeriet, eller i siste instans distributørene og selgerne som stilles til ansvar. Også den franske presselov gir altså regler om subsidiært ansvar, som i den norske straffelovs § 322.

Presselovens artikkel 43 fastslår at hvis utgiveren straffes som hovedmann, kan forfatteren straffes som medvirker. Men de to personers ansvar er uavhengig av hinannen, loven bestemmer ikke at forfatteren skal gjøres ansvarlig, — dette beror helt på påtalemyndighetens skjønn.

Ved å sette utgiverens ansvar i første rekke har den franske presselov villet gi en garanti for at det økonomiske ansvar som måtte bli pålagt en avis, blir innfridd. Hvis det for eksempel først foreligger en straffbar ærekrenkelse, påligger ansvaret utgiveren, uten hensyn til hans personlige skyld. Hvorvidt denne regel er heldig er en annen sak. Følgen blir lett at avisene blir redde for å ta inn innsenderes bidrag, og de franske avisene er da også faktisk et meget dårlig forum for „the man in the street“.

*

Den franske presselov er et omfattende verk på nærmere 70 artikler og må stort sett sies å være klar og lettfattelig, selv om for eksempel reglene om de subjektive betingelser for straffelse er temmelig flokete, — tilsynelatende også for domstolene selv. Isolert bedømt skulle loven også ha trukket ganske gode grenser for pressens ubetingede frihet, men når målet ikke er nådd, skyldes dette at loven ganske enkelt ikke er blitt fulgt.

Fransk pressehistorie synes å vise at alle lovbestemmelser, som er blitt gitt for å gripe regulerende inn i presseforhold, av pressen selv er blitt sett på som et utilbørlig inngrep i dens frihet. Avisene har derfor forsøkt å finne smuthuller i loven, og når de ikke har funnet dem, har de simpelthen satt bestemmelsene til side. Dette kan til sine tider være forståelig, — reglene om fotografier fra forbrytelser er vel for eksempel åpenbart for strenge, så strenge at man nesten kunne forutse at de ville bli stående til pynt. Men til dette kommer at domstolene og påtalemyndigheten har inntatt en svak og vaklende holdning, som har gjort veien til en faktisk nesten ubetinget frihet for avisene atskillig lettere.

Egil Haxthow.